

KOREAI FILMFESZTIVÁL

TESZÁR DÁVID

TITOKZATOS NŐK, FESZÜLT FÉRFIAK

A KOREAI FILMFESZTIVÁL JUBILEUMI KIADÁSA FIGYELEMREMÉLTÓAN ERŐS PROGRAMMAL JELENTKEZETT.

A Frankel Leó úti székhelyű Koreai Kulturális Központ immár 15. alkalommal rendezte meg a Koreai Filmfesztivált. A koronavírus járvány két évét követően idén már nemcsak Budapesten, hanem a debreceni Apolló moziban is jegyet lehetett váltani az esemény alkotásaira. A kínálat több mint bőszeges volt: 26 nagyjátékfilm, 2 egészestés animáció és 10 rövidfilm várta a legizgalmasabb filmiparral rendelkező távol-keleti náció szerelmeseit. A nyitófilm Park Chan-wook friss munkája, *A titokzatos nő* (*Decision to Leave*, 2022) volt, amely idén a legjobb rendezés díját vihette haza Cannes-ban, és nagy szerencsénkre itthon is forgalmazóra talált. Park életművében akadnak önnön barokkos maníraiba belefeledkező, papírvékony stílusgyakorlatok, *A titokzatos nő* azonban nem ilyen, sőt, a rendezőhöz képest inkább visszafogottnak mondható: egy hitchcocki ihletésű bűnügyi történetet házasít össze nagy eleganciával egy melankolikus, noirba mártott románccal. Az álmatlanságban szenvedő, megszállott detektív (Park Hae-il) menthetetlenül belehabarodik egy kínai származású, kaméleon-szerű, misztérióz nőszemélybe (Tang Wei), aki az aktuális gyilkossági ügy gyanúsítottja. Park Chan-wook gazdagon rétegzett, néhol kissé túlbonyolított, mégis ígérő szépségű munkájában a nagyszerűen teljesítő főhős tandem mellett kiemelt szerepet oszt a tájra és egy klasszikus, 1960-as évekbeli koreai balladára is (Jung Hoon-hee: *Köd*): *feng shui* esztétikájában kopár hegytető és ködös tengerpart, magasság és mélység rímel egymásra, miközben egy

méltóságteljes, lány női hang dalol az egykori kedveséről. Balladisztikus mozi ez, amely lefojtott érzelmekkel, elhallgatott szándékokkal és homályos sejtésekkel operál a nyomozati munka nagyon is objektív, adatközpontú, azonnal verifikálható világában. Ki gondolta volna, hogy Park Chan-wook ekkora romantikus? A magyar felirat ne téveszsen meg senkit, a főszereplő páros a játékidő egészében magázza egymást.

A *Támasz nélkül* (*Helpless*, 2012) folytatja a megszállott férfi vs. rejtélyes, kiismerhetetlen nő tematikáját, ugyanakkor megkettőzi a férfi karakterét: a nyomozó itt a főhős állatorvos családtagja lesz, aki elkezd felgöngyölíteni a kitűzött esküvő előtt tragikus hirtelenséggel eltűnt fiatal nő ügyét. Byun Young-joo rendező alkotása lefojtott érzelmek helyett a koreai melodráma hagyományainak megfelelően végletes érzelmekkel operál, tehát egészen más regiszteren játszik, mint *A titokzatos nő*, ugyanakkor a meghökkentő hazugságrétegek lehántásának folyamata így is lebilincselő marad.

A dokufilmesként indult Byun Young-joo idén külön szekciót kapott (Arcok), és személyesen is ellátogatott a Corvin moziba egy közönségtalálkozó erejéig. Igazi különlegessége volt a fesztiválnak, hogy hazánkban elsőként vetítették le a klasszikussá nemesedő, rendkívül jelentős dokumentumfilm-trilógiájának (1995-1999) második tételét, a *Bűbánatot* (*Habitual Sadness*, 1997). Európában a mai napig nem közzismert, hogy a második világháború idején Japán százezres nagyságrendben hurcolt el ázsiai, többek közt

koreai nőket, hogy hadiprostituáltaként „szolgálják” a császári hadsereg katonáit. Byun megrázó erejű trilógiája két szempontból is mérföldkőnek tekinthető: egyrésztől ő készített Dél-Koreában először személyes hangvételű dokumentumfilmet, amelyben fontos szerep jut az alkotó szemszögének, másrészt pedig ő tette láthatóvá elsőként a megszálló hatalom által prostitúcióra kényszerített koreai nők történetét azzal, hogy arcot, nevet és hangot adott nekik. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy a kilencvenes évek első felében még Dél-Koreában is új és megdöbbentő információnak számított a nippon hadsereg egykori kíméletlen praxisa. Byun Young-joo kitarása és a – japán-koreai relációt mai napig beárnyékoló – problémakör iránti odaadása egészen figyelemreméltó: a meginterjúvolt idős hölgyek csak azután engedték meg, hogy lefilmezze őket, miután a rendező beköltözött hozzájuk és egy évet együtt élt velük. A *Bűbánatban* az első részhez hasonlóan hétköznapi életképeket láthatunk az egy háztartásban élő asszonyokról, akik az egész életüket beárnyékoló, traumatikus tapasztalataikról és jövőbeli vágyaikról beszélnek, de idővel az a nagymama kerül fókuszba, akinél tüdőrákot diagnosztizáltak. Byun egész trilógiája fontos és nagyfokú érzékenységgel filmre vitt mementó, amely a mai napig hivatkozási alap a témával foglalkozó művészek és tudósok számára.

Akit egy cseppet is foglalkoztat Észak- és Dél-Korea viszonya, az fogja értékelni a *Menekülés Mogadishuból* (*Escape from Mogadishu*, 2021) című, megtörtént eseményeken alapuló tétel az akciófilm-specialista Ryoo Seung-wan rendezésében, amely a tavalyi esztendő legnézettebb filmje volt Dél-Koreában. 1991-ben járunk a somáliai fővárosban, ahol az egymást kölcsönösen rühellő észak- és dél-koreai diplomaták előbb az afrikai ország vezetőjét próbálják meggyőzni arról, hogy a saját maguk Koreáját támogassa az ENSZ-be való felvételbe (valóban komoly legitímáci-

ős csata volt ez akkoriban, amelynek a végére az együttes felvétel tett pontot a tárgyév szeptemberében), majd a polgárháború kitörésével rákényszerülnek arra, hogy együttműködjenek a széthulló országból való kijutás reményében. A felskiccelt figurákba kiváló férfiszínészek (Kim Yoon-suk, Jo In-sung, Heo Joon-ho) lehelnek életet, a film végig rendkívül izgalmas a totális káoszban is örökösen bizalmatlan vetélytársaknak köszönhetően, de a pontot az i-re a záró autós üldözés teszi fel: olyan lenyűgöző demonstrációja ez a dél-koreai filmipar technikai felkészültségének, hogy még a veterán akciófilm-rajongók is garantáltan a mozsizékek alatt fogják keresni az állukat.

Ugyancsak megtörtént eseményeken alapul és hasonlóképp politikumban gazdag a *Királycsináló* (*Kingmaker*, 2022), azonban Byun Sung-hyun alkotása híján van a nemzetközi vonatkozásnak. Noha soha nem hangzik el a neve, a *Királycsináló* valójában a dél-koreai ellenzéki legenda, Kim Dae-jung és kampányfőnöke kapcsolatát mutatja be az 1971-es választások idején, amikor is együttes erővel kísérletet tettek arra, hogy demokratikus úton leváltásuk az akkor már közel tíz éve regnáló, jobboldali katonai diktátor Park Chung-hee-t. Ez az ambiciózus, intrikameghajtású és karakterközpontú dráma a politika színpalái mögé kalauzol, de a koreai politikatörténet ismerete nélkül is érthető és élvezhető, elvégre a cél szentesíti az eszközt elve tértől és időtől függetlenül a kiélezett, vérre menő hatalmi játszmák sajátja. A *Királycsináló* végigvezet egy olyan fordulatos kampányon, amely még Park Chung-hee érdeklődését is felkeltette a tömegmanipulációban brillírozó, reflektorfényt kerülő szürke eminenciás iránt. A rendező tehetséggel épít a fény és az árnyék kontrasztjára, rámutatva a misszió által vezérelt, idealista ellenzéki politikus (a veterán Sol Kyung-gu emlékezetes alakításában) és a háttérből manőverező, morális skrupulusoktól mentes mesterelme (Lee Sun-kyun is remek) ellentmondásos kapcsolatára.

A KCIA (Korean Central Intelligence Agency) működését és paranoiás hatalmi vetélkedését mutatja be az 1980-as évek elején a sztárszínész Lee Jung-jae (*Nyerd meg az életed*, 2021) debütáló rendezése, a *Vadászat* (*Hunt*, 2022). A hírszerző hivatal két igazgatóhelyet-

tese rivalizálásra kényszerül, ugyanis a KCIA-vezér parancsára egymás ellen kell nyomozniuk, hogy fény derüljön az észak-koreai rezsimnek szigorúan bizalmas információkat kiszivárogtató téglá személyazonosságára. Lee a két főszerepet önmagára és legkedvesebb barátjára/üzlettársára, az ugyancsak A-kategóriás Jung Woosungra osztotta, ez azonban nem látszik a filmen: a múltbeli sérelmek és az emelkedő tétek folyamánaképp tapintani lehet köztük a feszültséget, az érzelmi intenzitás már-már operai, ám a hangsúly mégiscsak a Michael Mann filmjeit (kivált a *Szemtől szemben*) idéző, figyelemreméltó magabiztossággal dirigált fegyveres összecsapásokra helyeződik. Ha *A titokzatos nő* kissé túlbonnyolított, akkor a *Vadászat* nagyon az: a fogócskázó észak- és dél-koreai kémek kapcsolatrendszerének szétszálazása a követhetőség határát súrolja, de a *Vadászat* ilyenkor sem lassul le, hanem kérlelhetetlen sebességgel robot az apokaliptikus, bangkokai fináléig. Ha Lee Jung-jae egyszer rendesen megtanul angolul, akár még világhírű színész-rendező is lehet belőle.

Végezetül feltétlen kiemeléséremel 2022 legnagyobb dél-koreai kasszaszikere, a *Büntetlenül – véres küldetés* (*The Roundup*; 12,6 millió néző). Az elmúlt öt évben Ma Dong-seok (alias Don Lee) az elsőszámú akciósztár Dél-Koreában: ez a dömpér alkatú, karizmatikus színész olyan, mintha kereszteznénk

Byung Sung-hyun:
Kingmaker
(Lee Sun-kyun és
Sol Kyung-gu)

egymással Bud Spencert és Donnie Yent – bohókás megvicces, de azért roppant mód ért a bunyóhoz és szakmáiban veri le a rosszarúak veszejét. Noha az angol címből nem derül ki, de jelen darab *A törvényen kívüliek* (*The Outlaws*, 2017) folytatása (az eredeti koreai cím segít: *Bűnös város 2.*): míg az első részben a dél-koreai fővárosban kellett megrendszabályozni a vetélkedő kínai-koreai maffiaklánokat a rendőrt megformáló Don Lee-nek, most egy Vietnámba szökött gengszter kell visszatoloncolnia a szülői rendőrkapitányságra, ám nem várt sebességgel sokasodnak a koreai turisták hullái Hanoiban, és ez jelentékeny bonyodalmak forrása lesz. Olyan parádésan megkoreografált, szűk terkekbe kényszerített (aprócska vietnámi lakás, buszbelső), hiperintenzív verekedéseket utoljára csak a *Szabadíts meg a gonosztól* (*Deliver Us from Evil*, 2020) című, ugyancsak Délkelet-Ázsiában (Thaiföldön) játszódó dél-koreai gengszterfilmben láthattunk, mint itt. De míg a *Szabadíts meg... éjfékete és nihilista*, a *Büntetlenül... sokkalta kedélyesebb és lazább: lezser eleganciával és példás tempóval előadott mixtúrája az akciónak és a humornak – nem csoda, hogy ekkora közönségkedvenc volt az országban. A harmadik rész (*The Roundup: No Way Out*) forgatása most novemberben fejeződött be, premierje jövőre esedékes Dél-Koreában. •*